

De Lezing: De Toverberg

Vertaler Driessen over de nieuwe uitgave van Manns meesterwerk

Achtergrond - 15 november 2012

Met de nieuwe vertaling van 'Der Zauberberg' kan één van de bekendste werken van Thomas Mann een nieuw Nederlands publiek voor zich winnen. Het Amsterdamse Goethe Instituut presenteerde 'De Toverberg' vorige week voor een uitverkochte zaal. Maandag 19 november is Rotterdam aan de beurt, waar actrice Fania Sorel passages uit het boek voordraagt. Duitslandweb sprak met vertaler Hans Driessen, die in Rotterdam de introductie verzorgt.

Er bestonden al twee Nederlandse vertalingen van het in 1924 verschenen 'Der Zauberberg', één uit 1927 en de ander uit 1975. Vanwaar deze nieuwe vertaling?

Driessen: "Een ongeschreven wet in de vertalerswereld luidt dat vertalingen ongeveer dertig jaar meegaan. Taal verandert voortdurend, waardoor vertalingen verouderd raken. Dat gold ook voor de Zauberberg-vertaling van Pé Hawinkels uit 1975. Die was niet digitaal beschikbaar, wat tussentijdse correcties onmogelijk maakte. Maar ik vond ook nogal wat op de vertaling aan te merken."

Zoals?

"Hawinkels was méér dan een vertaler. Hij had, zeg maar, last van creativiteit. In zijn tijd heerste nu eenmaal een andere opvatting over goed vertalen. Je werd geacht vrij te vertalen, een zelfstandige tekst te schrijven. Hawinkels paste passages wel eens aan, maakte dingen 'mooier'. Dat is nu helemaal omgeslagen. De heersende opvatting van tegenwoordig is: zo dicht mogelijk bij de brontekst blijven."

U bent vooral bekend van uw vertalingen van filosofen als Schopenhauer, Nietzsche en Sloterdijk. Is er een groot verschil met het vertalen van literatuur?

"Nee, nauwelijks. Het onderscheid tussen fictie en non-fictie is vanuit het oogpunt van de vertaler niet zo relevant. Eerder het verschil tussen een auteur die goed kan schrijven en één die niet goed kan schrijven. Het werk van de eerste vertaalt een stuk makkelijker. Wat dat betreft was Thomas Mann heel fijn om te doen. Bovendien zijn de filosofen die ik vertaal erg literair begaafd. Die 'literaire filosofie' en de filosofische literatuur van Mann staan dichtbij elkaar."

Welke passage is u het meest bijgebleven bij het vertalen?

“Vooropgesteld, ik heb het boek met heel veel plezier vertaald. Het is mijn mooiste vertaalproject van de afgelopen dertig jaar. Maar bij sommige van die ellenlange dialogen tussen Naphta en Settembrini dacht ik wel eens: man, hier had je wel wat minder uitvoerig kunnen zijn. Ik ken mensen die door die passages zijn gestopt met lezen, die er niet doorheen kwamen.”

'De Toverberg' is één van de beroemdste romans van [Nobelprijswinnaar Thomas Mann](#), auteur van een omvangrijk oeuvre, waaronder ook klassiekers als 'Buddenbrooks' en 'Dr. Faustus'. 'De Toverberg' handelt over Hans Castorp, die aan het begin van de twintigste eeuw zijn neef opzoekt in een sanatorium in Davos. Hij blijft er uiteindelijk zeven jaar. Een groot deel van het boek beslaat de filosofische discussies die Castorp voert met de humanist Settembrini en de Jezuïet Naphta. De uitbraak van de Eerste Wereldoorlog maakt uiteindelijk een einde aan het verblijf van Castorp.

Toch zonde.

“Tegen hen zeg ik altijd: sla ze gewoon over. Je hoeft ze niet te lezen om plezier te beleven aan het boek. Je kunt 'De Toverberg' op zoveel verschillende niveaus lezen: als essayistische bespiegeling op, onder andere, de tijd. Maar het heeft als elke roman ook gewoon een spanningsboog. Zo is het op een ander niveau te lezen als een liefdesverhaal. Maar als je me vraagt wat ik het mooiste vind, dan is het wel de ironie, die de stijl van het boek van de eerste tot de laatste bladzijde kenmerkt. Dat is echt de kracht van Mann. Daarin is hij volgens mij nog steeds het beste in het Duitse taalgebied, misschien wel ter wereld.”

Heeft u nu de smaak te pakken? Komt er hierna weer een literaire vertaling van uw hand?

“Ik ben nu bezig met 'Minima Moralia' van Theodor Adorno, dus weer filosofie. Dat moet in het voorjaar van 2013 verschijnen. Maar ik ga inderdaad weer aan een literair project beginnen: 'Berlin Alexanderplatz' van Alfred Döblin. Daar heb ik heel veel zin in. Het boek is vrij vlot na verschijnen in 1929 al eens in het Nederlands vertaald, maar niet volledig. De vertaler heeft passages weggelaten, die hij waarschijnlijk te onbegrijpelijk vond voor een Nederlands publiek. Met toestemming van Döblin zelf, overigens. Het boek is deels geschreven in Berlijns dialect. Dat maakt vertalen ook moeilijk – misschien nog wel moeilijker dan 'De Toverberg'. Ik moet nog gaan nadenken over hoe ik dat ga aanpakken, maar verheug me al op de uitdaging.”

De nieuwe vertaling van 'De Toverberg' verscheen op 8 november 2012 bij de 'Arbeiderspers'. Naar aanleiding hiervan leest actrice Fania Sorel op [maandag 19 november om 20:00 uur in het Ro Theater in Rotterdam](#) enkele passages uit het boek voor. Voorafgaand geeft vertaler Hans Driessen een korte inleiding.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/194/de-lezing-de-toverberg>